

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Kungl. Hofboktr.

N:r 2 (525)

Fredagen den 14 januari 1898.

11:te årg.

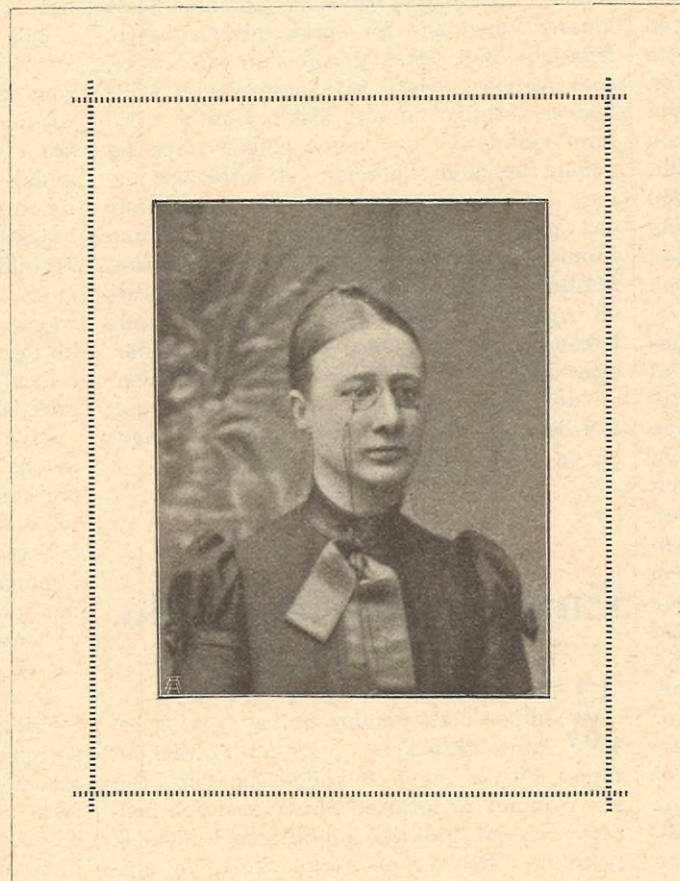
Prenumerationspris pr år:		Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam	kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl.	» 5:—	Öppen kl. 10—5.	Träffas säkrast kl. 2—3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Platssökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl.	» 3:—	Allm. telef. 6147. Rikstelef. 1646.	Redaktionssekr.: J. Nordling.	(lös:n:r endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben	» 3:—				Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad.

Thalia Schoug.

Då den kvinna, som utan tvifvel bäst och kompetentast kunnat teckna minnesorden öfver fröken Thalia Schoug, föreståndarinnan för hennes skola, fröken Anna Sandström — alias Uffe — anmäلت förfall, har jag ej velat undandraga mig ett uppdrag, som kan kännas underligt tungt för den, hvilken ej kunnat föreställa sig, att den aflidna, nyss så lifskraftig, så verksam, så glad, skulle helt hastigt och oförmodadt borttryckas från ett lifsvärf, till hvilket hon hängaf sig med lif och själ, och från en krets, som med beundrande blickar såg upp till hennes plikttrohet, hennes outtröttliga arbetsförmåga och arbetsglädje. Det är ju ingenting för världen glänsande eller förvånande i ett arbete, som utföres inom klassrummets väggar och som har sin belöning i riktiga svar. Det ligger ingen storhet, som mätes med höga ord, i det författarskap, som ligger gömdt i läroböcker i språk. Det finns ingen på sätt och vis otacksammare uppgift än att inplugga regler och lära undantag. Och kanske är det särskildt otacksamt och obelönadt att äfven vara den, på hvilken det i främsta rummet hvilat att upprätthålla ordningen, att tillse disciplinen, att vara stormästarinna för det reglementerande inom skollifvet, utan hvilket detta ändock skulle sönderfalla och blifva ett kaos. Det var dessa uppgifter, som Thalia Schoug fyllde på ett sätt, hvars innebörd ingen skall glömma, som en gång sett henne utföra dem. Ty hon var hvad man på hvardagspråk kallar just i sitt esse då, hon var som klippt och skuren för alla dessa värf, såväl den oförtrutna lärarinnans som den pliktmässiga öfvervakarinnans. Hon var likasom skolans lefvande klocka, och hon var det utan den ringaste skymt af tråkigt pedanteri, af

ansträngning eller tvång. Hon var en god och stark kvinna, och det var detta, som adlade hennes enkla lifsgärning. Hur ofta uppmuntrade hon ej oss blott med sin närvaro, med sin lifsfriska, muntra kraft, utan att hon själf visste däraf. Det var detta inflytande, som kändes som ett slags hemlig makt, något af detta, som gjorde skolan till ett hem. Ty såsom sagan berättar, att hvarje hem har en tomte, som styr till rätta, fast han aldrig synes, så har också för skolan ett dylikt ordningssinne tomtebolyckans värde och betydelse. Hvar och en, som deltagit i den Sandströmska skolans arbete, erinrar sig med tacksamhet den prägelse af hem och familjekrets, som där pläga göra bördan af skolarbetet utan tyngd och pliktens ok gladt. Föreståndarinnans eget urbana väsen är så långt som möjligt skildt från hvad som i forna tider brukade utmärkas som skolmästaraktigt, allt som står i samband med rotting, glasögon och skamvrån och den farliga barnabusen. Vi alla, som voro med i skolans vardandes dagar, minnas, huru ovärderliga också fröken Schougs glada jämnmod, ljusa förhoppningsfullhet och orubbliga tro på skolans sak voro under denna tid, då högtflygande förhoppningar och djärfva planer på ett mönsterläroverk efter delvis nya principer hörde till ordningen för dagen, då man ännu var i den lyckliga tid, då praktikens erfarenhet ännu icke hunnit nedslå ungdomsmotet och idealismen.

Det kunde då väl behövas en hvardagsförståndets tillbakahållande kraft, och fröken Thalia var en sådan. Men den makt, hon tillvann sig, hade hon aldrig vunnit genom blott detta, den vann hon sig just genom sin hängifvenhet. Det var vackert att se hennes entusiasm för reformidéerna. Hon började genast att in-

Att draga dolken mot ett dödt förflutet
 Är som att slunga den i strömmens vatten,
 Att slåss med gästarna midt i mörka natten
 Och ropa döda upp ur grafvens ro! —

Vill du bevara lifvet solbegjutet,
 Må aldrig du vid nattens skuggor röra
 Och ej de dödas lätta slummer störa,
 Men blott på dagens lugna visshet tro!

Ellen Lundberg.

föra sina konversationslektioner, som på samma gång voro strängt metodiska — en nyhet då för tiden. När hann hon med allt? Öfverhopad med enskilda lektioner på eftermiddagarna, fann hon tid att författa läroböcker. Hon deltog med fröjd och intresse i de diskussioner, som fördes vid de ej sällan återkommande kafferepen under frukostlofven, som just ej höra till den traditionella skolordningen, men hon deltog också med samma lust och lif, när det gällde att hopjämkade det, som utgör alla skolors fasa, timfördelningen vid skolschemats affattning; med andra ord, hon drog sig för intet, som var tråkigt och enformigt, lika litet som hon höll sig undan från det som hörde till glädjen och skämtet. Skolans sällskapslif och skolans tunga marschtakt älskade hon bägge. Aldrig kunde vi upptäcka en mulen min på hennes ansikte. Jag minns så väl den karaktäristiska gesten, när hon strök sitt hår och funderade, det korta entoniga skrattet, som ljud så ofta och så friskt och vänligt, men på samma gång så behärskad, som om hon icke hade tid att skratta länge. Lifligt minnas vi alla hennes ömma bekymmer för, att fröken Sandström icke skulle öfveranstängas af för mycket arbete eller uttrötts af för många besök af mamor, ty det var en egendomlighet hos henne, att fastän hon var så praktiskt anlagd, hon kunde känna ett ungdomligt hjärtas varma beundran, och den kände hon för sin föreståndarinna och för sin skola. Oegennyttiga var för henne icke en dygdens konst, men ren natur. Och detta tror jag också eleverna hade känsla för, äfven de, som hon stundom kunde förefalla sträng och »noga». När hon gick sin ilande gång genom korridorer och lärosalar, gaf hon sina tillsägelser på ett sätt, som man sällan hör bannor gifvas, ty det låg i tonfallet ingen personlig bitterhet, utan blott saken själf: så måste det vara och något annat duger ej.

Därför har hennes exempel lärt hennes medlärare och medlärarinnor mycket af det bästa de kunna som önskningsmål uppställa för själfva *lifvets* skolgång: kärlek till arbetet och lust vid arbetet, det, som vi alla behöfva lära oss upphämta, äfven ur jordens mull, såsom glädjens blomster. Därför skall också den jord, som nu gömmer hennes stoft, hvilat lätt på henne och ur hennes graf skola växa trogna elevers och vänners minnesblommor. Och nu just när julferien kommo och hon fick lof för evigt från sin lifslånga, tröttsamma skolgång, då veta vi säkert, att hon också af alla, som känt henne, får det högsta betyget för hvad hon verkat i sin krets. Det kan tyckas vara lätt bortsopade spår, som den snart inlärd och snart glömda minnesläxan efterlämnar i barnasinnets. Det kan därför också tyckas som det vore lätt bortsopade spår, hvilka en lifsverksamhet af detta slag efterlämnar. Den tanken är ingalunda ny för de flesta skolmän och skolkvinnor, den innebär något förlamande, men den är fåvitsk och den är ärelysten, den är fåfångans ingivelse, och jag tror ej, att Thalia Schoug ofta hade den, kanske till

och med aldrig. Det var hennes storhet, att för henne icke det lilla var litet, läxan var en allvarsam sak, en uppgift lika allvarlig som lifvet själf, som sönderfaller i de små uppgifternas mångahanda. Hon var ingen idémänniska, ingen drömmarnas människa, ingen romantisk natur, den s. k. »kalla verkligheten» var icke kall för henne, och därför var hon också afundsvärd, en lycklig människa, ty den solidaste lyckan ligger i detta klara lugn och i det af alla håglöshetens betänkligheter ogrumlade sträfvet. Men hvem känner någonsin en människa mer än till hälften? Det är också blott ett intryck jag velat återgifva, och hvem vet, om icke hennes egen tysta värld var helt olika mot den hon visade världen? Hvem vet om det leende ansiktet döljer personlig lycka?

De yttre händelserna i hennes lif äro icke märkvärdiga. Thalia Schoug, som var född i Lidköping den 24 okt. 1850, blef efter slutad seminariekurs lärarinna vid flickskola i Göteborg åren 1874—76, reste så sommaren 1876 till London, hvarest hon också ett halft år tog anställning i skola, men sedermera ett år vistades i familj, hvarefter hon ställde kosan till Hannover. Så förberedd, blef hon föreståndarinna för Uddevalla flickskola 1878—1882, men öfverflyttade detta år till Stockholm, där hon snart kom i förbindelse med den Sandströmska skolan, som hon alltsedan tillhört. Utom det lefvande intresse, hon här i sina lektioner i främmande språk med skolans flesta klasser ådagalade för språkundervisningen, främjade hon också genom flere läroböcker, som åtnjöto hedern att antagas som skolböcker, studiet af sitt älsklingsämne. En inre sjukdom, som eljes plågar yttra sig genom årslånga lidanden och förfärliga plågor, hade hos henne haft ett smygande och ganska omärkligt förlopp, och samma förmiddag, då hon underrättades om faran, åtföljde hon läkaren till sjukhuset, hvarest en operation företogs, som dock ej kunde bekämpa det onda, och ett par dagar där-efter afled hon, ännu till det sista bibehållande den barnliga själsstyrka och den lugna förtröstan, som gifvo hela hennes natur något på en gång naivt och storartadt.

Hellen Lindgren.

En hemmets högskola.

Vårt lands första kvinnliga folkhögskola.

Manliga folkhögskolor hafva vi, som bekant, flerstädes i vårt land. Men det finnes hittills ingen folkhögskola, som i första rummet är inrättad för *kvinnan* och hennes behof af praktisk bildning och idealisk lyftning. Det är en sådan skola, en husmoderskola, en hemmets högskola, som nu inom kort skall grundas.

Realiserandet af denna vackra tanke har möjliggjorts genom den storartade frikostigheten hos landtbrukaren herr Lars Eriksson å Eriksberg och hans afidna hustru, hvilka till Fellingsbro socken i Örebro län testamenterat en hel förmögenhet för detta ändamål.

I »Örebro tidning» förekom nyligen under rubrik »Kvinnans uppfostran för hemmet» en längre uppsats af den framstående unge lektorn och riksdagsmannen Enar Sahlin, däri han med brinnande entusiasm utvecklar de synpunkter, som blifva ledande vid grundandet af vårt lands första kvinnliga folkhögskola. Med nöje tillmötesgår Idun en begäran att genom dessa rader inom vidare kretsar fästa uppmärksamheten på ett företag, som i främsta rummet för vår kvinnovärld måste vara högeligen beaktansvärdt.

Det göres ju mycket för folkets bildning i våra dagar, — så skrifer hr Sahlin bland annat i detta sammanhang — men det är märkvärdigt, huru föga dessa ansträngningar nå kvinnan. Vill man nå hemmet och gifva lyftning åt detta, så måste man söka nå det framför allt genom kvinnan. Det finnes åtskilliga hushållsskolor och därmed jämförliga inrättningar. Men det finnes icke tid i dessa skolor för mer ideella läroämnen. Det finnes ju en kvinnlig kurs vid våra folkhögskolor. Men tiden räcker där ej heller till för behofvet: för kvinnor äro de öppna de tre sommarmånaderna; det förslår icke mycket för både praktisk och teoretisk bildning.

Och dock är den unga kvinnan i stort behof af ideell lyftning. Hon är synnerligen mottaglig för mångahanda lockelser, men hon är också synnerligen mottaglig för det upphöjda i lifvet. Detta synes vara i hög grad värdt att taga vara på. Nu är det väl icke många allmogekvinnor, som efter slutad folkskolekurs göra något nämnvärdt för sin »bildning». Kvinnorna äro visserligen trägnare gäster i kyrkor och andaktssalar än männen. Men äfven religionen kan främjas genom bildningsnivåns höjande, och icke all religiös förkunelse är bildande. Det är nog godt att äfven af andra än predikanten höra allvarsamma frågor allvarsamt behandlas, och bildningsinsatsen är mäktig, när den frivilligt sökes i den mest bildbara åldern efter några års praktiskt arbete.

Hvad som göres för stärkandet af de ideella intressena i hemmet är ingalunda bortkastadt. Utan kvinnans medverkan kan man här icke komma långt. Väckandet och stärkandet af de ideella intressena hos allmogens vuxna döttrar bör vid sidan af den praktiska och teoretiska undervisningen i hemmets sysslor vara en hufvuduppgift för en kvinnlig folkhögskola.

Den nu tilltänkta kvinnliga folkhögskolan i Fellingsbro skall stå under ledning af en styrelse, som jämte skolrådets ordförande såsom själfskrifven ordförande utgöres af fyra af kommunalstämman utsedda ledamöter, två män och två kvinnor. Under instundande vår skall det egentliga skolhuset börja uppföras. Det får ett fritt och fördelaktigt läge på en sandås rätt nära stationshuset midt i den rika Fellingsbrobygden med bekväma kommunikationer till alla delar af landet.

Enligt planen skall skolan hufvudsakligen blifva afsedd för kvinnliga elever. Ju bestämdare detta mål fasthålls, dess mer

gagneligt synes skolan kunna verka. Dock skall ett litet fåtal manliga elever mottagas för trädgårdsskötselns skull. Undervisningen skall utsträckas öfver ett helt år. Det vore meningen att under detta år hinna gifva eleverna en ganska god praktisk öfning i allehanda hemmets sysslor. Detta skall vara skolans främsta uppgift, och eleverna skola därför, fördelade i grupper, turvis sköta de olika delarne af skolans hus-håll: matlagning, bakning, städning, tvätt, köksträdgård, mjölkning o. s. v. För undervisningen i barnavård har man tänkt sig, att ett litet barnhem borde finnas i omedelbar förbindelse med skolan; antingen torde Fellingsbro socken kunna genom en sådan anordning lösa en del af sina fattigvårdsuppgifter, eller också torde något mindre barnhem kunna med fördel utflyttas från någon stad. Men jämte det praktiska arbetet skall äfven teoretisk undervisning gifvas dels i sådana ämnen, som kunna vara ett stöd för kvinnans arbete i hemmet, såsom t. ex. i fysiologi och hvardagslivets kemi, dels i sådana ämnen, genom hvilka man kan gifva lyftning åt hennes sinne. De teoretiska kurserna skola icke gifvas samtidigt, utan periodvis, så att de icke för mycket upptaga lärjungarne.

Det är onekligen en storslagen gåfva, som här bjudes Fellingsbro socken och hela vårt land, och det är en vacker pedagogisk och social uppgift, som genom den förelagts till lösning.

Mellan morgon och afton.

Skiss för Idun af
Sophie Linge.

Hon hade blifvit anmodad att kläda om en möbel hos en familj vid Regeringsgatan och var nu, en disig novembermorgon, på väg dit. Någon hade rekommenderat henne såsom skicklig och samvetsgrann i sitt yrke och hon borde ju vara glad öfver hvarje ny kund, som hon lyckades att förvärfva. Men nu, såsom alltid, gick hon halft apatiskt till sitt värf under trycket af fysisk svaghet samt psykisk otillfredsställdhet.

Tillbehör och verktyg bar hon i en väska, hvilken gjort tjänst så länge, att den nu började se något passerad ut, och hon gömde den därför så omsorgsfullt som möjligt under den rundskurna kappans veck. Hon hade ej ännu efter elfva års öfning i ödmjukhet kunnat komma från känslan af det förnedrande i fattigdomen, äfven om den var oförvållad, såsom här var fallet. Hon ansåg den som en fiende, just emedan den hindrade henne från att njuta af hvad hon satte mest värde på i lifvet, och därför att den ej lämnade rum för uppfyllandet af de ideella kraf, hvilka, ständigt dämpade, just därigenom blefvo allt mera pockande och högröstade.

Ett af dessa kraf var dock större än alla de andra — behovet af kärlek. Och sedan modern dog, kände hon det som om i hela vida världen ingen fanns, hvars hjärta klappade fortare, när hon kom, eller hvars blick mörknade, då hon gick. Hon var en fågel utkastad ur det varma boet, men hennes vingar skulle aldrig bära henne till ljus och frihet.

För modern hade hon arbetat med en viss tillfredsställdhet och var glad att kunna bidra till sitt och hennes uppehälle, när de genom hennes fars plötsliga fallissemang och död blefvo försatta i tryckta omständigheter. Långt förut hade hon genom en ren tillfällighet, och blott för sitt nöjes skull, satt sig in i konsten att montera och tillgrepp nu denna den enda utväg hon för ögonblicket såg att förskaffa det dagliga brödet. Men nu var modern borta, och sedan hon hade blott sig själf att sörja för, gick ej arbetet lika lätt som förr.

Hon ringde på hos den familj, där hon var väntad, blef vänligt mottagen af frun i huset, som gaf henne sina förhållningsorder, och sedan införd i det rum, där möbelen i fråga var placerad och där äfven arbetet med densamma skulle försiggå.

Det var ett halfstort rum, ännu ganska mörkt, ehuru fönstergardinerna voro nertagna. Alla lyxartiklar voro undanflyttade eller öfverhöljda och soffan, med hvilken arbetet skulle taga sin början, framflyttad till fönstret. Allting var ordnad i förväg för att undvika tidsspillan.

»Men först skola vi äta frukost» — sade fru Reis och inbjöd Hanna att ute i salen deltaga med henne och hennes man i denna måltid.

Dessa måltider utgjorde vanligtvis en plåga för Hanna. Att alltid se nya ansikten omkring sig vid bordet och därvid själf känna sig som en främling, hvilken gjort intrång i familjen — en tolererad, men ej gärna sedd gäst. Hon föredrog då att äta ensam — hvilket hon äfven på ett och annat ställe fick göra — ehuru det sårade hennes själfkänsla att bli anedd för så obetydlig, att hon ej var värdig att sällskapa med familjemedlemmarna.

Nu blef hon i alla fall förbindligt bemött, och då frukosten var slutad, gick hon till sitt göromål.

Frun i huset skulle bli borta en del af förmiddagen, men bad henne att ringa på husjungfrun, ifall hon behöfde någon handräckning.

Morgonens dimmor hade skingrats och några bleka solstrålar sökte sig in i rummet. De föllo på den antika soffan, som var framdragen till fönstret. På dess urblekta och delvis söndriga tyg promenerade små näpna herdinnor, mellan brokiga arabesker, ledande älsklingslammen efter sig. De sågo alla ut som om de nyss vaknat till lif efter en sekellång sömn och nu gjorde sig i ordning att försvara den position man ville frånröfva dem. Stafvarne i deras händer kröktes hotfullt och käckt blickade de ut i det matta solljuset.

Hanna hade som paralyserad stannat innanför dörren med slappt hängande armar och stirrande blickar. Men i ett nu kom det lif och uttryck i hennes intelligent drag. Ögonen glänste, hennes läppar darade och med utsträckta händer gick hon fram till den gamla soffan, föll på knä framför den och borrhade ner hufvudet i dess kuddar.

Det var ej första gången hon gråtit där. Dessa samma dynor hade, då hon ännu var ett barn, väts af hennes tårar. Det var som om hon oförmodadt träffat på en gammal kär vän, hvilken nu omslöt henne med trofasta, skyddande armar.

Hon måste göra våld på sig för att åter lyfta sitt hufvud därifrån.

Minnena kommo i långa härskaror och

trängde sig inpå henne. Herdinnorna öppnade sina bleka rosenläppar och frågade i chorus: »minns du — minns du?»

Ja, hon mindes blott alltför väl. Hade hon tid eller lof att så öfverlämna sig åt sina känslor? Där lågo hammaren, saxen samt de öfriga verktygen och väntade. Och hon skulle göra rätt för sin dagspenning.

Här, just här i soffhörnet, brukade hennes mor sitta med det lilla tebordet framdraget, så att hon där kunde placera sin arbetsborg. Där, midtemot, faderu med sin pipa och den kära tidningen.

Tyget var mera nött på den fläck, där han brukade stöda sin arm: hon for smekande öfver det med handen.

Ett ögonblick satte hon sig i soffan med handen öfver ögonen. I det ögonblicket glömde hon det arbete, som väntade, och hela världen utomkring. Det blef en sjä-lens sabbatsstund, en sådan som ej ofta återkommer. Ur alla de förvirrade minnena, hvilka likt ebb och flod stego, samt åter drogo sig tillbaka, reste sig till sist ett enda, klart och tydligt, på en gång hänryckande och smärtsamt. Hon hade dock en gång varit älskad — hon visste det, ehuru det aldrig blef fullt uttaladt.

Den unge mannen var förste kontorist på hennes fars kontor, fattig, men pålitlig och energisk. Hennes far satte mycket värde på honom, och under andra omständigheter skulle han troligtvis gjort honom till sin kompanjon. Men innan kraschen kom, hade han nödgats minska sin personal, och Malcolm blef då som den dyraste uppsagd till afflyttning samt beslöt att söka sin lycka i Hamburg, där han hade anbud på plats i ett större handelshus.

Hanna, hvilken länge läst i den unge mannens blickar, att han hade sin principals dotter kär, och själf var djupt fästad vid den redbare ynglingen, väntade att han före sin afresa skulle uttala sig inför henne, men huruvida han afhölls därifrån af tanken på sin fattigdom eller leddes af andra motiv, blef alltid en olöst gåta för henne.

Den dag han kom för att säga farväl mindes hon blott alltför väl samt den smärta hon kände därvid. Ett ögonblick träffades de på tu man hand i det kabinett, där just den antika möbel hon nu skulle kläda om hade sin plats, och hon satt då i ett af soffhörnen med sitt arbete. Han satte sig bredvid henne, fattade hennes hand, och hon såg, att han hade något af vikt att säga henne, ty han var blek och upprörd. Då inträdde hennes far och med en häftig handtryckning steg Malcolm upp samt lämnade rummet.

Hon var blott nitton år, när detta inträffade och nu — elfva långa år lågo emellan. Hon hade tappat bort spåret af honom, men var säker om att han arbetat sig fram till en tryggad ställning, ifall han ännu lefde.

Hur fattigt och uselt var dock ej hennes lif, då blotta aningen om att hon en gång varit älskad för en minut kunde bereda henne en så namnlös sällhet!

Hon vågade ej se på alla de små herdinnorna, hvilka bönfällande räckte sina stafvar emot henne, när hon nästa minut sprang upp och energiskt började att sprätta af det gamla tyget från soffan.

(Forts.)

Till Zacharias Topelius.

1818 * den 14 januari * 1898.

Hvad jag ville ge den gamle,
 Det är inga stora gåfvor,
 Det är minnen, som jag samlat
 Under färden genom lifvet.
 Men af dessa ringa skänker
 Bringar jag en bräddad påse,
 Kommer som ett bud från
 många,
 Som ej själfva vetat tala.

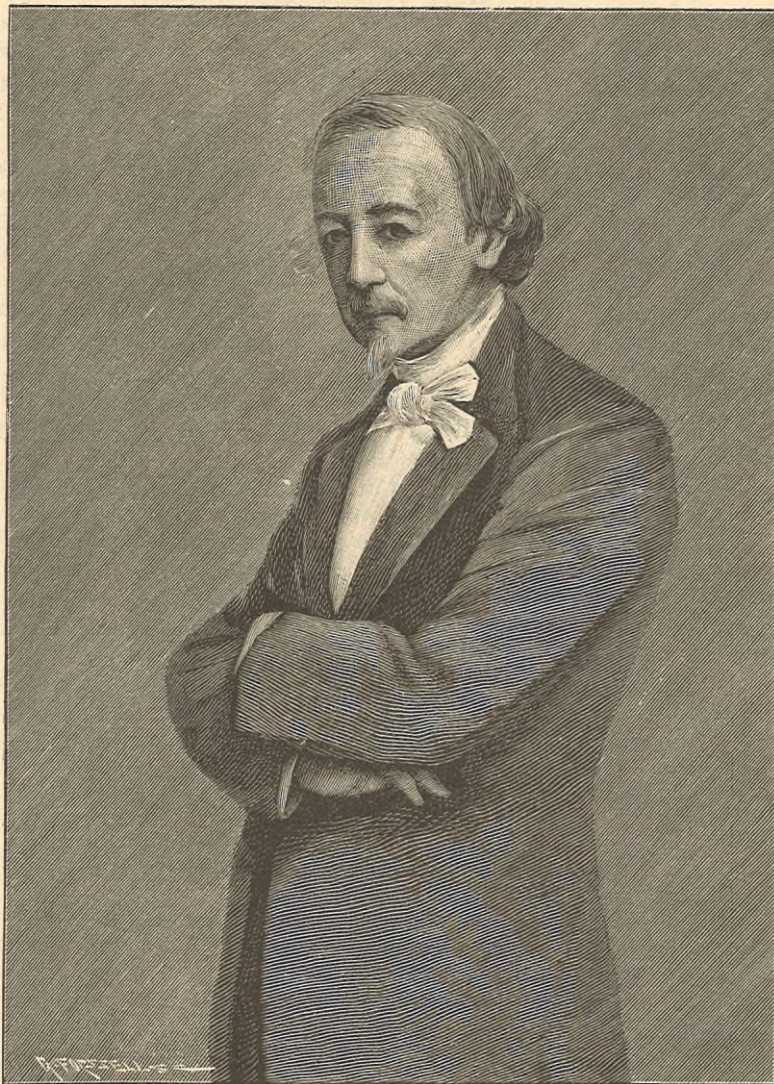
Allt hvad tusen hvita hufvun,
 Tusen, tusen klara ögon,
 Tusen ungdomsfriska röster
 Kunna vittna och betyga,
 Då de älska och beundra,
 Är det första jag kan bringa.

Om jag kunde nämna alla
 Gåfvor, som min påse rymmer,
 Skulle världen nog förvånas.
 Jag har Gretas kyss att sända.
 Greta har de minsta läppar,
 Greta har de största ögon
 Och de tyngsta ögonfransar
 Och ett litet svärmiskt hjärta.
 Och hon hviskat i mitt öra,
 Att hon ville kyssa pennan,
 Hvilken skrifvit Aldamina,
 Kyssa handen, som den förde,
 Kyssa hufvut, som den styrde.

Jag har Kalles stränga hälsning:
 Han vill skildras, han vill ritas.
 Kalle är en väldig kämpe,
 Han har tvänne hårda näfvar
 Med ett skinn så hårdt och barfadt
 Som en gammal, knotig furus.
 Första klassen dyrkar Kalle
 Som en världshistorisk hjälte,
 Men det fattas i hans ära,
 Att den store finske skalden
 In ej skildrat hans bedrifter.

Och jag sänder Karins löfte
 Om att första paret tofflor,
 Hon broderar, sedan mjuka,
 Rosiga små fingrar lärt sig
 Hålla säkert fast om nålen,
 Sedan fingerborgen ändligt
 Sitter kvar på fingerspetsen,
 Det skall blifva sändt med posten
 Till det hem, från hvilket sagan
 Kommer flygande om vintern
 Efsom vackra sidensvansen,
 Som om sommarn stannar hemma,
 Men om vintern drar fring bygden.

Jag har Eisas skratt att sända,
 Det, som klingar som en flocka,
 Det, som fyller hela huset,
 Skrattet, hvilket föll så fagert
 Som ett pärlregn öfver rummet

Midt i vackra Törnrossagan,
 Just då alla skulle sofva.
 Jag har vittnesmål att sända
 Om hur stolta stordådsdrömmar,
 Om hur eldig hemlandskärlek
 Spira upp ur hulda sagor.
 Hjalmar lofvar, att hans tunga
 Aldrig af en lögn skall släckas.
 Tor och Anna, hela skaran
 Skola älska de förtryckta,
 Flården skall dem aldrig fresta
 Och ej grannens astrafaner,
 Huru skönt de än må blänka,
 Huru mildt de kunna rodna.

Mera last jag har att bära
 In en tiggare om julen,
 Som går hem med rågad påse.
 Lustigt skall jag råta nacken,
 Sedan ryggen min jag lättat
 Från en sådan massa gåfvor.

Ljung på moen, trast i skogen,
 Varg i vilda ödemarken,
 Barrig skog och isig vinter
 Sände med mig allt sitt jubel,
 Ty de fingo röst att tala,
 Fingo ordets hulda gåfva,

Se'n en sångare förstod dem,
 Sedan deras språk han pluggat
 In i dumma mänskohjärnor
 Bättre, än en lärd magister
 Pluggar in latin i skolan.

Ännu mera kan jag lämna,
 Om blott gården har en lada,
 Som kan rymma hvad jag bringar:

Jag har hela stora skörden
 Från den underbara sadden
 Af små vackra, milda visor,
 Stora fång af kärleksblomster,
 Drömdört, stora, stora kärfvar,
 Lyckforot i rika knippen.

Men på botten djupt i påsen
 Har jag hvad jag ej kan lämna,

Hvad jag själf behålla måste
 Intill sena lefnadskvällen.
 Det är tacksamhetens blomma,
 Som jag ej kan lämna från mig,

Ty den rotat sig i hjärtat,
 Frodas där, se'n femtonårig
 I en stilla krets vid lampan
 Jag den gamle fältskärn hörde.
 Hvarje bok var som en festdag,
 Full af ståt och stora minnen.
 Hvarje ord var sött som socker,
 Som man ville safta suga,
 Safta vända fring i munnen
 Att dess sötma längre njuta.

Men det hela var en himmel,
 Ty hur länge man där dröjde,
 Märkte man ej tidens tunga,
 Och då man den måste lämna,
 Var det stackars jordelifvet
 Outhärdligt för den stolta,
 Hvilken smakat himlens fröjder.

Selma Lagerlöf.

Om någon är en de svenska hemmens älsklingsdiktare, är det väl Zacharias Topelius! Han är alla åldrars skald. Hans »Läsning för barn» har tillfört oss våra första, skäraste och lifligaste litterära intryck; »Fältskärens berättelser» ha utgjort vår ungmö- och ynglingaålders skummande ljufva vin; »Ljung» och »Vinterkvällar» i mögnade år vår aftoncirkels läskedryck. Han — vår skald — fyller i dag åttio år. Att de svenska hemmens tidning då bringar hans bild, kräver inga förklaringar. De varma tacksamhetens ord, hvarmed en af våra främsta kvinnliga diktare här ovan ledsagat porträttet, tala förvisso tillfylles.

Hvad det senare angår, vilja vi endast nämna, att det för vår räkning är utfördt i xylografi af Gunnar Forssell efter en tafla af den svenske artisten *Acke Andersson*, som bekant gift med en af Topelii döttrar. Det utgör det allra senast tagna konterfej af den äldrige skalden och lär kännetecknas af en intim likhet.

Barndomsposi.

På barnaskaldens födelsedag.

Bland skatterna i min bokhylla står en gammal bok, som jag aldrig kan se, utan att en här af minnen vaknar. Och när jag tar fram den och slår upp den, strömma emot mig bilder och stämningar rena som nyfallen snö. Det är Topelii Läsnings för barn, denna den äkta, skära barndomsposiens bok par préférence. Det var den som förde oss in i den underbara sagovärlden, där Mythos, skaldegossen, är kung, där sångens älfva är drottning, det var den, som kom oss till mötes med sitt joller, med sitt pladder, med sitt ljufva tokeri — det var den, som tog vårt barnahjärta med storm; ja, du gamla kära bok, hur jag älskar dig än i denna dag! Du är så rik på denna livvets morgonrodnadsposi, som är så ung och glad, som är så himmelsvidt olika den tunga, vingtrötta, gråa posi, vi sedan fått göra bekantskap med. Du gör oss till barn igen, du täljer oss på nytt våra gryningsäfventyr.

Ack, dessa gamla sagor! Särskildt minns jag »Björken och stjärnan», den kunde jag aldrig läsa utan tårar, och det kan jag ej den dag i dag är. Jag såg de fattiga barnen för mig, jag följde dem på deras långa vandring — och jag tänkte: så vill jag också gå och söka med dem det stora, ljusa målet. — Och så »Gossen från Brahestad», denna stora saga bland de många små, som visar hvad det är att försaka sig själf och att lefva för stora tankar. — Och »Luftslotten» — denna skimrande, luftiga dikt, som låter fantasi och känsla komma till sin fulla rätt, som visar hur det är ljus, skönhet och andakt i allt hvad Gud gjort, om vi blott se därpå med oskyldiga ögon, och som slutar med detta jublande: »så måla vi, så sjunga vi glade, ty vi måla och sjunga det som aldrig kan dö.» Och detta lekande samtal om »Huru man hittar sagor», som förs mellan trollsländan och lilla Marie, och som gömmer på så mycket äkta guld! Det hjälpte oss att förstå så mycket dunkelt, det tydde för oss fåglalåt och böljeslag och många naturens hemligheter. »Lyssna bara riktigt», säger sagan, »och då skall du få höra det tysta tala, då skall du bli lycklig, då skall du aldrig frysa i världens sorger.» Och »Den stora frågan» — detta: älskar du mig?, som börjar vid den låga vaggan och fortfar att ljuda i ändlösa evigheter. Och denna gripande »Barnets bön för alla» i den tysta, högtidliga nyårskvälen. — Och »skyddsängeln!» — Och »Saul och David» och »Lilla Verna!» — Ja, det är en rikedom på härligheter, som rymmes i denna gamla sagobok! Man står nästan rådvill, när man skall göra ett urval. Man ville helst ha alltsammans med, ty genom allt går en frisk fläkt från skog och hage, en doft af ängsblomma, ett sus af björk, ett glitter af sol.

Du gamla bok, hur många lockiga barnahufvuden ha ej lutats öfver dig, hur många goda tankar ha ej genom dig väckts i unga sinnen, hur många blå och bruna ögon ha ej strålat vid allt det vackra, du trollade fram! Välsignelse öfver dig, du kära! Och öfver honom, som en gång sände dig ut till hemmen i Nordanskog, öfver den åttio-årige, hvitlockige diktaren på Björkudden!

Adi.

«Mission.»

Det var icke mycket att se på den folktomma gatan därborta på Östermalm, men i loj sysslolöshet satt Elisabet Verner kvar vid fönstret och stirrade ut. Inne funnos smakfulla möbler, värme och blomsterdoft; ute hven en kall, ondskefull vinterstorm, och det började redan skymma, fast klockan ännu icke var fyra. Midt emot Elisabets fönster fanns en rad nya, höga hus, där spets- och sidengardiner skymtade bakom de blanka rutorna, men längre ned på gatan funnos ännu några rester af gamla Stockholm kvar, låga hus med breda inkörsportar, söndriga tegeltak och små, sneda vindskupor instuckna som fågelbon under de brutna taken. På Bellmans och Lenngrens tid hade dessa ruckel varit rikemanshem, omgifna af trädgårdar och skyddade af täta häckar. I dessa låga rum hade Anna Charlotta Schröderheim dansat menuett och Elis berättat anekdoter, Liljensparre pratat politik och Thorild löpt till storms mot både människor och institutioner. I vindskuporna hade vetenskapsmän och konstnärer — lärare åt husets unga söner — bott. I en af dem diktade Lidner »Spastaras död».

Det var dock intet af allt detta, som upptog Elisabets tankar. Hon tänkte på sig själf, på sitt tomma, innehållslösa lif, så likt hundratals andra rika unga flickors. Hon brydde sig hvarken om sin nya velociped, om Idrottsparkens vintersport eller familjebjudningarna, där det aldrig bjöds på annat än mat och skvaller. Hon skulle aldrig gifta sig; det fanns ingen bland hennes manliga bekanta, som hon ville ha till vän, mycket mindre till make, och att gå och vänta på att någon okänd, som motsvarade hennes ideal, skulle komma i hennes väg, var allt för mycket romantiskt. Hvad skulle hon väl kunna ägna sig åt, som kunde ge hennes lif något innehåll? Hennes far var allt för rik, för att hon skulle kunna göra som ett par af hennes väninnor: ägna sig åt undervisning eller bokföreläsning; dessutom tyckte hon det var orätt, att den som icke behöfde det skulle ta förtjänsten från obemedlade flickor.

Det var förra våren, då hon låg illa sjuk och trodde döden nära, som hon började tänka på sitt förflutna lif och kom till insikt om, hur gagnöst det varit. Hur hon letade och tänkte efter, kunde hon icke erinra sig, att hon någonsin gjort en verkligt god gärning. Hon hade aldrig besökt någon sjuk, som hon kunnat hjälpa, aldrig gifvit bort något af sina fickpengar (tiggare och hjälpsökande hade hon nästan ansett liktydiga med brottslingar), sina aflagda kläder hade modern fått ge åt tjänstflickorna, hvilka hade fattiga släktingar, men om dessa verkligen vore behöfvande, hade hon aldrig tagit reda på; hela hennes välgörenhet inskränkte sig till att hon uppträdde på ett par bazarer i eleganta kostymer och sålt blommor och frukt — hon mindes icke ens för hvilket ändamål. Hon var tjugufyra år och ägde allt livvets goda, men hade aldrig hjälpt en lidande medmänniska. Hon visste dock, att i England och Frankrike brukade kvinnor af hennes stånd äta sig fattigdistrikt, där de utdelade läkemedel, matvaror och kläder till de behöfvande, och detta af ingen annan bevekelsegrund än människokärlek.

Hon tryckte pannan mot fönsterrutan och

såg bort åt de gamla rucklen; i ett af dem var en lumpbod och i ett annat en bolagskrog. I sådana där hus borde väl riktigt fattigt folk bo, men det såg icke så ut, i fönstren syntes hvita, snygga gardiner, och de kvinnor, som gingo ut och in i portarna, voro propert klädda. I hörnet midt emot krogen stodo två barn, en gosse och en flicka, huttrande af köld. Den enda färg som fanns i de magra ansiktena, hade koncentrerats i deras små nästippar. Flickan slog den ena hälen mot den andra i en ojämn takt, men gossen stod alldeles stilla och stirrade in genom den upplysta krogdörren; i stället för rock hade han en afklippt fruntimmerskappa och på armen dinglade en trasig korg.

Hvad väntade väl de små stackarna på därute i det blåsiga gathörnet, undrade Elisabet. Hon tyckte om barn, och de där två sågo icke så fräcka och elaka ut som andra gatans barn, hvilka hon sett. Slutligen gick gossen öfver gatan och tittade in genom krogdörren, men flickan ropade honom snart tillbaka, och tillsammans stodo de där, medan vinden buffade dem och nöp i deras stackars frusna ansikten. En hop arbetare kom glammande ut från krogen, och bakom dem en ruskigt klädd individ. Han tittade sig omkring, och så girade han om hörnet i motsatt riktning från barnen. Gossen kastade korgen ifrån sig och sprang efter mannen; midt för Elisabets fönster upphann han honom och tycktes framställa någon begäran, till hvilken mannen nekade. De sågo icke åt hvarandra, där de gingo sida vid sida, gossen med ett ängsligt, spändt uttryck i ansiktet, mannen slö och frånvarande i rusets första töckenstadium.

Lång och stram kom en konstapel patrullerande ute i gatan. Gossen och hans följeslagare togo ut stegen, och då konstapeln försvunnit, plockade karlen upp några slantar ur fickan på sin trasiga rock och stack dem i handen på barnet. Utan att säga ett ord vände gossen om och sprang tillbaka till hörnet, där flickan väntade. Här uppstod en kort diskussion, och slantarna räknades. Sedan skyndade de små, hand i hand nedåt gatan. Elisabet undrade, hvad de skulle använda slantarna till. Snask, förmodligen! Men plötsligt slog det henne, att hon här varit vittne till en akt ur dramen: De fattigaste i Stockholm. Hon förstod det nu — mannen, som super upp förtjänsten, hustrun, som är bunden vid vaggan, barnen, som hungra. Var icke detta ett tillfälle för henne att ingripa, att komma i personlig beröring med den verkliga nöden? Hon såg ännu en gång nedåt gatan, men barnen voro försvunna.

Det dröjde länge, innan hon återsåg de små »gataraberna». Men en dag mötte hon dem i Humlegården, och hon beslöt då att följa efter dem till deras hem. Hur hon grubblat och sökt under den sista tiden, hade hon nu klart för sig sin »mission».

Hon hade varit beredd på att få följa barnen till någon af stadens utkanter, men de bodde helt nära. Bakom den aristokratiska Engelbrektsgränd, dold af de palatslika husen, ligger Stora Kvarngränd, hvilken är hufvudgatan i ett fattigkvarter, en af det ruskiga Roslagstorgs slums. Och här i en trång tvättstuga bodde två familjer med sina många barn. Vid fönstret satt en kvinna och sydde skjortor. En enda blick på det tårda ansiktet sade Elisabet, att hon tillhörde *pauvres houteux*. Och efter en stunds

samtal om barnen, ty de små »araberna», Johan och Mia, voro hennes, fick Elisabet veta kvinnans historia. Som ung hade hon varit i butik och sedermera gift sig med en kontorist. Till en början hade de haft det bra, men mannens smak för starka drycker hade tagit öfverhand, och nu berodde hela familjen på hustruns knappa förtjänst. Hon var ofta sjuk, och arbete fanns icke att få annat än vissa tider på året. Ibland hade mannen förtjänst med att gå ärenden åt månglerskorna på Östermalms torg, men drack alltid upp hvad han förtjänade. Barnen voro nu i den åldern att de borde gå i skolan, men som de icke hade ordentliga kläder, så fick det vara därmed.

»Mina barn få skolka så mycket de vill numera,» sade en kvinna, som stod och tvättade kläder. »Selma och Kalle ha lärt sig så mycket ondt af kamraterna, att jag är alldeles öfver mig gifven för dem. Skolan är förstås bra, om den är som den borde vara, men där riktigt dåliga barn ska' vara tillsammans med ofördärfvade, kan man ju tänka sig, hur det ska' gå. Jag är ensam om att försörja tre barn med att gå i hjälphus, jag behöfver ha någon nytta af Selma, som är tolf år. Men ännu i tre år fordrar man att jag skall kläda och föda henne, för att hon ska' få sitta och lata sig på skolbänken!»

Elisabet framställde nu sitt förslag till dessa bägge mödrar. Om de tilläto, så ville hon hädanefter hjälpa dem med barnen. Hon skulle förse dem med kläder, och några dagar i veckan skulle de få komma hem till henne och få undervisning. Så att om de måste försumma skolan för att hjälpa till hemma, skulle de dock kunna hålla jämna steg med kamraterna. Hjälpustrun och sömmerskan tackade, en smula förbehållsamt, tyckte Elisabet. Hon förstod ej, att de mistrodde henne, så länge de icke kände bevekelsegrunden till hennes intresse för barnen.

Elisabet grep sig an med sina själftagna plikter på fullt allvar, och efter några små strider med föräldrarna fick hon göra som hon ville. Sitt rum afdelade hon med en skärm, så att sängen och toaletten blefvo dolda. Och de dagar då barnen kommo till henne fingo de äta middag därinne under Selmas öfverinseende. Sedan hjälpte Elisabet dem med deras läxor, förklarade, beskref och försökte väcka deras intresse för de torra ämnena. Selma fick lära sig sina egna kläder, sticka sina strumpor, och gossarne undervisades i träsnideri, den enda slöjd Elisabet hade någon färdighet uti. Hon herättade dem enkla sagor och lät dem göra bekantskap med bibelns skönhet i annan form än läxor; hon försökte intressera sig för allt som rörde dem och omdana deras vilselupna rättsbegrepp. Framstegen voro till en början små, och Elisabet undrade ofta, om hon ägde förmåga att förvandla dessa små vildar till tänkande, arbetsamma och pliktrogna samhällsmedlemmar.

Men efter att ha haft dem hos sig ute i skärgården på sommaren märkte hon en plötslig förvandling hos dem. De blefvo frimodiga och öppenjärtiga, fingo håg för arbete och läsning. Hvad som glädde henne mest var dock att de började hålla af henne och sökte undvika att misshaga henne. Elakheter, smygvägar, osanningar och fula ord användes allt mera sällan, hon förstod

att hennes inflytande så småningom utträngde de okynniga kamraternas och motverkade det dåliga hemmets.

Men hvad hon icke visste var, att hon hos dessa små proletärer kväfde hvarje spirande grodd till hat och afund mot öfverklassen. Kalle och Johan komma icke att bli socialister i en framtid, ty de ha fått erfara, att bland öfverklassen finnas varma hjärtan, förståelse och ansvarskänsla, och Selma och Mia skola aldrig klaga öfver det orättvisa uti, att de fått allt umbärande på sin lott, under det att andra hvarken känt nöd eller saknad, ty bland dessa lyckliga veta de sig äga en vän och ett stöd för lifvet.

Ina Stockenstrand.

Kvällsinteriör.

Jag är ensam i afton. Tebordet står dukadt och ser helt inbjudande ut — marmeladen lyser guldgul i den lilla slipade glasskålen — porslinet är i blätt och hvitt — på bordet står en vacker ormbunke, hvars fina bladverk afteknar sig mot den hvita duken.

Det är med en känsla af välbehag jag läppjar på det varma doftande teet.

Däruppe i barnkammaren sofva barnen — där har varit »kuddkrig» i afton, stoj och lif — men nu hvilas små rosiga kinder helt fredligt mot kuddarne i de hvita sängarne. Mamma har stått och sett på dem en stund och njutit af taflan, innan hon gick ner för att dricka te.

Här nere i salen råder tystnad. Det är bara den gamla klockan där borta i hörnet, som knäpper sitt tick-tack och gör hvad hon kan för att vara sällskaplig. Du gamla hederliga klocka i ditt hvita fodral med litet sliten förgyllning, som jag sett så långt jag kan minnas tillbaka! Jag håller riktigt af dig! Du har talt tiden för generationer, och kunde jag blott förstå ditt språk till fullo, hur mycket skulle du ej kunna berättat mig!

Jag reser mig från tebordet och går in i hvardagsrummet. Ute hviner blåsten kring husknutarna och höstregnet piskar mot rutorna. Grenarne på den gamla lönnen härutänför åstadkomma allt som oftast ett rasslande, hemlighetsfullt ljud mot fönstret — hu! — det är nästan litet kusligt! Det kommer mig att tänka på alla spökhistorier jag hört i min barndom. — — — Men härinne är ljusst och varmt och hentrefligt. Tvänne lampor brinna — stora taklampan öfver arbetsbordet och lilla skrifbordslampan med den röda skärmen, som kastar ett dämpadt rosen-skimmer öfver alla småsakerna och porträtten på skrifbordet. Där i hörnet står den stora amerikanska hvilstolen, som man sitter så skönt uti, bredvid den ha vi panelsoffan med ekhyllan öfver och arbetsbordet framför — detta senare täckt af en mörkgrön duk — där ligger mitt arbete, som jag nyss slutat, en liten hvit linne-duk öfverströdd med skära rosor och gröna blad i silkesbroderi.

Borta vid kakelugnen står den lilla korggungstolen, där jag brukar sitta i skymningen och berätta om »tuppen och hönan», »Flädermor», om »hur det var när mamma var lika liten som vi» för tre små lyssnande ungar med stora frågande, sagohungriga ögon.

Tvänne väggar upptagas af bokhyllorna, och för resten utgöres möblemanget af några stora skulpterade, skinnklädda ekstolar, gamla och ärevärdiga.

Den blomliga brysselmatan på golvet — de mossgröna plyschgardinerna, som falla i mjuka, rika veck för fönstren, och de röda tapeterna göra det hela varmt och färgrikt.

Jag älskar varma, vackra färger — och jag älskar vårt hem — vårt eget lilla rike!

Här är jag drottning och han är kung — han som är borta i afton — som jag väntar på och längtar efter.

När jag sitter här allena, flyga tankarna långt tillbaka i tiden, och den ena taflan efter den andra rullas upp för mitt inre öga.

Han var min barndoms riddare sans peur et sans reproche.

Jag ser den lilla staden, där vi växte upp tillsammans. Det är vinter. Hela sjön ligger som

en spegel — gossar och flickor åka ytterskär hand i hand. Vi åka tillsammans, han och jag — ögon stråla, läppar le och hälsans och ungdomens rosor blomstra på kinderna. Vi njuta af stundens fröjd, så som man kan det vid femton år! Men läxorna vänta därhemma, vi måste hem, — han bär mina skridskor, och så vandra vi genom den lilla stadens gator ända upp till kyrkbacken, där det kära gamla barndomshemmet ligger — utanför porten säga vi hvarann farväl — tills i morgon. Ljufva barndomstid!

Så gå åren och den dag kommer, då det viktiga lilla ordet blir uttaladt — vi se hvarann djupt in i ögonen, och än kan jag höra honom säga: »min egen lilla flicka!»

Stål i viljan och äkta kärlek förverkliga ungdomsdrömmen, och en vacker, solig dag midt i högsommaren, när rosorna i den lilla stadens trädgårdstäppor blomma som bäst, då klädes kyrkan med blommor och löf, bröllopsklockorna ringa och vi lofva hvarandra tro och kärlek i nöd och lust för alla kommande dagar.

Hvilken feststämning! Rosor öfverallt, röda, gula, skära, hvita, — skålar, tal och telegrammer, och genom allt detta en berusande känsla af stor oändlig lycka.

Sedan dess ha sju år gått — små ljuslockiga ungar ha dragit in i vårt bo — där har varit glädje och där ha varit bekymmer — men två äro vi om allt och ett är oförändradt — kärleken. Detta är lycka!

Jag ser mig omkring i vårt treffiga lilla hvardagsrum och jag förnimmer dess smekning.

— — — Men lampan håller ju på att somna — det är visst sent — Tyst! — där höras de välkända stegen, nyckeln vrides om i låset — jag skyndar ut i tamburen. — Han får välkomstkyssen.

Den gamla klockan i salshörnet slår tolf.

Rea.

Kvinnan och landtbruket.

Man läser ofta i våra dagliga tidningar om riktiga storverk, utförda af allmogekvinnor, hvilka genom flit och omtanke förvärfvat sig välstånd. Se här ett exempel af många: Kirsten Danielsson var hustru till en fattig bonde på Jylland, hvilken 1875 ärfde ett jordområde, hvilket han började bearbeta och hvarest han ämnade uppföra en byggnad; men då han var alldeles medellös, måste han själf göra allt. Efter någon tid insjuknade han och dog. Hans duktiga hustru fortsatte då arbetet och gjorde byggnaden färdig; hon var på en gång murare, snickare och målare. Hon brukade äfven jorden, och tillsammans med sina tre döttrar plöjde hon, sådde och gödslade. Nu äro två tredjedelar af området så väl odlade, att landtbrukssällskapet genom en hedersgåfva velat uttrycka sitt erkännande.

Den tanken framställer sig då osökt: hvarför kan ej den bildade kvinnan, mera än som nu är fallet, ägna sig åt denna uppgift? Platser blifva ju svåra att erhålla, då åren tilltaga och krafterna aftaga. Den unga kvinnan, med friskt mod och ännu ej utsliten, rycker in i arbetsledet. Men en medelålders kvinna kan ju ännu länge verka och vara till nytta. Hvad vore då naturligare, än att hon skaffade sig ett litet landtbruk, eller genom association med andra ett större. Hon finge då ett lifsmål, ett arbete, som stärkte själ och kropp, samt existensmedel.

Men de inbillade svårigheterna afskräcka många. Dock, hvad som kan lyckas för en energisk, omtänksam man, det kan äfven lyckas för en kvinna med samma egenskaper. Hvad som fattas henne i fysisk styr-

ka, ersättes rikligen genom hennes blick för detaljer samt plikttröhet.

Jag känner en dam af förnäm börd, hvilrens hela håg som ung låg åt intellektuella sysselsättningar. Men vid faderns död beslöt hon att öfvertaga och sköta den stora fädernegården för att rädda hemmet från undergång. Och hon har nu under tjugu års tid så väl fyllt sin uppgift, att både hon själf och syskonen vunnit välstånd.

Ja, många sådana föredömen finnas nog, men ändå tvekar i allmänhet kvinnan att tillgripa denna utväg. Möjligen härleder sig detta af hennes försiktighet och brist på mod. Hon ser, att många män af herreklassen gå under; men hon tänker ej på deras dyrbara lefnadsvanor och att de kanske minst af allt äro landtbrukare.

Vänd då hellre blicken till vår allmog, för hvilken landtbruket är den enda inkomstkällan. Ja, se sig hvar och en omkring med vaken blick och lära af lifvet, som är den bästa läromästaren!
Bien.

Litteratur.

Meddelanden från Nordiska museet för åren 1895 och 1896 hafva i dessa dagar utgifvits af doktor A. Hazelius. Det är alltid intressanta uppgifter man finner i dessa meddelanden. Så ock denna gång. Men bland den nu senast utkomna ganska digra publikationens innehåll vilja vi här särskildt påpeka en uppsats af hofintendenten dr John Böttiger om Karl den niondes tapetväfveri och tapetsamlingar. Uppsatsen utgör egentligen ett kapitel ur den framstående forskarens och kännarens storartade arbete »Svenska statens samling af väfda tapeter», hvilket tryckts i endast 200 ex. och betingar ett pris af 200 kr. samt sålunda ej kan bli tillgängligt för så många. Ett dylikt utdrag som det föreliggande torde alltså blifva välkommet, och vi hafva därför velat påpeka detsamma, förvissade om, att det med nöje och intresse skall läsas af en hvar, som kan få tillfälle därtill.

Ur notisboken.

Alliance française's lärarinnekurser för utlänningar i Nancy. Vid den examen, som i anslutning till dessa i Idun förut omnämnda kurser ägde rum i november månad, erhöil en svenska, fröken Clara Broander från Visby, de bästa betygen och lyckönskades af examensjuryn. Nästa examen hålles i april. Januari och februari månader äro mycket lämpliga för beynnande af beredelsen till denna.

Fru Laura Fitinghoffs roman »Gamla Näset» är under benämningen »Den gamle Herregaard» utkommen i norsk öfversättning på Alb. Cammermeyers förlag och inledes af ett särdeles fördelaktigt omnämmande, hämtadt ur Kristiania Morgenblad. Samma författarinns roman »Vår luft», som i en af Iduns litterära täfningar erhöil andra priset, är nu utkommen i holländsk och kommer på våren äfven ut i tysk öfversättning.

Dödsfall. I måndags afled härstädes geheimerådinnan fru Alexandra Labensky, född Bergien, uti den höga åldern af 93 år och 3 månader. Geheimerådinnan Labensky var änka efter framlidne ryske envoyén vid hofvet i Hessen-Darmstadt, verkligge geheimerådet Camille de Labensky.

Den affidna sörjes närmast af barn, barnbarn och barnbarnsbarn. Bland barnen är dottern Maria Franziska Emilia sedan 1863 gift med f. d. öfversten, ledamoten af riksdagens första kammare frih. R. M. Klinckowström.

På »Gyllene Våfflan», Gamla Stockholms välkända väffelbruk, numera inrymdt i n:r 4 Norrmalmstorg, gick det lustigt till här om dagen. Bänkade kring de massiva ekbord, drucko skaror af inbjudna det trefna och nationella

etablissemangets skål i skummande svensk champagne och andra inländska viner, medan de samtidigt gjorde heder åt hvad huset dessutom förmår: smakliga fisk-, kött- och kräftstufningar i snäckor samt gyllene väfflor med kaffe, anrättningar, hvilka af fröken Sjöman, värdinnan på stället, numera till måttliga priser tillhandahållas allmänheten. De ypperliga vägg- och takmålningarna i renässans, dels utförda, dels ledda af arkitekten Erik Hahr, fönstren med blyinfattade rutor och tunga, metallbeslagna luckor, spiseln med sin flammande stockeld, det antika glas-, ler- och tenngodset på boaseringens hyllor samt den af fröken Ottilia Adelborg komponerade, smakfulla och originella servisen bilda jämte den stilfulla inredningen för öfrigt ett inbjudande helt, som säkerligen kommer att utföra en oemotståndlig dragning icke minst på hufvudstadens eleganta damvärld.

Teater och musik.

Auliska kvartetten gifver i dag fredag sin tredje kammarmusiksoaré för säsongen, hvarvid utföras tvänne stråkkvartetter och en pianotrio, alla af Beethoven.

En Sjögrenskonsert. Konsertmästaren Tor Aulin förbereder till lördagen den 22 januari i Musikaliska akademiens stora sal en konsert, hvaraf nettobehållningen är afsedd tillfalla kompositören Emil Sjögren. Programmet kommer att utslutande upptaga kompositioner af denne, dels för orkester ensamt, dels sånger till orkester och piano, dels pianokompositioner. Biträde har utlofvats af hofkapellet, fruarna M. Linden och D. Möller samt hrr J. Elmblad och W. Stenhammar. Hr Aulin kommer att själf fungera som dirigent.

Fröken Pettersson.

Skiss för Idun af *Alf*.

Om man går Drottninggatan ett långt stycke uppåt och sedan viker af till vänster på en af dess smala sidogator, kommer man snart till ett fyra våningars hus, grått och dystert till utseendet. Ofvanför porten står det n:r 48 i stora, tjocka bokstäver. Där hade fru Holm bott i nära tre år med hela sin lilla koloni af inackorderingar.

Dessa inackorderingar utgjordes till största delen af unga flickor, sådana som själfva icke ägde ett föräldrahem eller som rest upp till hufvudstaden för att tillträda en plats eller gå igenom en eller annan kurs.

Fyra eller fem af dessa unga damer voro tidigt en vintermorgon samlade vid frukostbordet och de skämtade och pratade muntert som vanligt med hvarandra, under det de för öfrigt koketterade för sina två kavaljerer, en telegrafist och en kontorsherre.

Men tiden gick fort undan och den ena efter den andra måste skyndsamt ila till platsen för sin verksamhet, ty ingenstädes dugde det att komma för sent.

»Lyckliga Anna!» suckade en och annan af dem. »Tänk, att icke behöfva vara på kontoret förrän kl. 10!»

Och så gingo de, hvar och en till sitt, och Anna blef ensam.

Klockan blef $\frac{1}{2}$, 10; då ringde det en brådskan-de ringning därute i tamburen. Husan öppnade dörren, därutaf stod breffbäraren med ett bref i handen.

»Finns här någon fröken Anna Pettersson?» sporde han med en munter blinkning.

»Jo, jo, men!» svarade husan och tog brevet ur hans hand, gick sedan i därmed till Anna och lämnade det åt henne, då hon just stod färdigklädd för att gå till sitt kontor.

»Hvad, ett bref till mig!» utropade Anna förvånad och tvärstannade på tröskeln.

Hon granskade det på alla håll och kanter. »Och alldeles obekant stil!» fortsatte hon halfhögt för sig själf och så blef hon stående helt förundrad.

Det är någonting eget med ett sådant där alldeles obekant bref. Man kan ej förmå sig att öppna det på länge. Det är som om man väntade, att en helt ny värld skulle öppna sig för ens inre syn, och på samma gång anar man, att skrivelsen endast innehåller den obetydligaste

obetydlighet. Man liksom vet på förhand, att man skall komma att suckande utbrista: »Ack, var det bara det!» Och ändå bäfvar man och hoppas.

Så ock med Anna. Hon hoppades någonting, hon visste ej hvad, och på samma gång fruktade hon något ledsamt meddelande.

Utanskriften var skriven med en på samma gång ledig, fast herrstil. Anna öppnade slutligen kuvertet, framdrog därur den lilla skrivel-sen och läste med vidöppna ögon de få raderna:
Stockh. d. 7 febr. 18 . .

Kära Anna!

Har du lust att gå med mig på operan i kväll? Möt mig då strax före kl. $\frac{1}{2}$, 8 i kapprummet, 2:a rad. fond, höger. Telefonera om du är hindrad.
Hasteligen din tillgifne kusin Karl.

Anna såg helt öfverraskad ut. Hon bjuden på operan! Det hade ju icke inträffat mer än två eller kanske tre gånger förut i hela hennes lif, och nu hände det återigen, och därtill så oväntadt! Den snälle kusin Karl, det var då bra vänligt att han tänkte på henne; den käre gossen, hvad tog det nu åt honom? Men det var nog morbror eller moster, som sagt åt honom, att han någon gång borde visa sin lilla fattiga kusin en artighet, nu, då han själf fått goda och säkra inkomster. Och tänk, att få sitta på andra raden, o, hur hon skulle njuta!

Anna ilade med snabba steg sin väg framåt mot grosshandlar Yxbergs kontor. Hon kände icke gatstenarne under sina fötter, så glad var hon. Och hvad alla människor sågo vänliga ut i dag, det var då för besynnerligt, de skulle väl ändå icke på operan allesamman!

Principalen log emot henne, han, som annars brukade se så barsk ut, och till och med siffrorna sågo så lustiga ut, medan de ordnade sig i långa rader i de tjocka kontorsböckerna.

Det är ändå märkvärdigt, hvad en glad tanke förmår att försköna lifvets små hvardagligheter!

De första timmarne på kontoret gingo med ilande fart, sedan började de att gå långsammare, och den sista var alldeles odrägligt lång.

Puh! Ändtligen! Anna slog ihop hufvudboken, så att det gaf eko i rummet. Fem minuter därefter var hon på hemvägen.

Ack, hvad den Karl ändå var snäll! Och så vacker stil han hade numera, förr var det ju bara kråkfötter, då han någon gång hade ett meddelande att göra.

Tänk, om hon varit hindrad för aftonen, det var hon ju så sällan, men det kunde ha hänt just i dag. Då skulle hon ha telefonerat återbud. Men hvart? Att icke Karl uppgaf något telefonnummer, det var då eget! Icke visste hon hvar det var hon fått plats, hon hade ju blott helt flyktigt hört talas om hans anställning, om den stora lönen o. s. v. — för öfrigt visste hon ingenting. Hon var ju så sällan hos morbror och moster; morbror var nog alltid så snäll och vänlig, men moster . . . Stackars morbror, nog hade han fått erfara, hvad det vill säga att gifta sig för panningar.

Förr hade Anna alltid trott, att Karl bräddes på sin mor. Han var alltid litet hög och tvär mot henne. Nu hade han dock bevisat, att han ändå hade litet af morbroders goda hjärta. Ack ja, hvad det käns godt, då människor äro vänliga, och Anna var också så strålande glad.

Vid middagsbordet pratade hon muntert och berättade ifrigt för kamraterna, att hon var bjuden på teatern på kvällen, och dessa började genast att bry henne för »kusinen», men hon tog saken lugnt och skrattade med de andra.

Och ändtligen blef det kväll.

Anna klädde sig omsorgsfullt i sin bästa klädning. Det ljusa håret vreds upp i en konstnärlig knut, och då hon var färdig, log hon helt belåtet åt den täcka bild, som spegeln visade henne.

Än en gång läste hon kusin Karls bref, inpräntade i sitt minne mötesplatsen: kapprummet, andra radens fond, höger, och så gick hon, följd af de öfrigas afundsamma och kanske litet ironiska blickar.

Äh, hvad snön knarrade trefligt under fötterna och så vackert stjärnorna lyste!

Då Anna kom närmare operan, fick hon nästan någonting liknande rampfeber. Tänk, om hon icke var fin nog att sitta bredvid kusin Karl på andra raden! Tänk, om han skulle granska henne med den där pröfvande blicken, som hon var så rädd för, och om han då skulle hosta den där lilla hostningen, som hon så väl kände till och hvilken betydde, att han icke var riktigt nöjd! Äh, hur hennes hjärta bultade då hon till slut nådde målet för sin vandring och hon kommit upp för de två trapporna.

CAKES fullt jämförbara med de engelska, fås hos de flesta speocerhandlare i huvudstaden.

C. W. SCHEUMACHER Kongl. Hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

SPISBRÖD, många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär priskurant.

Hon kom i god tid, tycktes det; Karl var icke kommen. Icke många andra heller, men småningom blef det flere, snart var det riktigt trångt, men Karl syntes icke till.

Åh, att han kunde söla på det sättet!
Hon var färdig för längesedan; dörrarne till logerna öppnades och slötos efter de öfriga, men Anna stod ännu kvar i korridoren. En enda person, en herre, var ännu därute och han gick oupphörligt fram och tillbaka, ifrigt spejande vid trappan efter någon, som han synbarligen väntade på.

»Får jag se biljetten,» uppmanade vaktmästaren, vänd till Anna.

»Det har jag ingen,» svarade hon i helt förtviflad ton.

»Då lär det allt bli svårt att komma in,» förklarade vaktmästaren och betraktade henne miss-tänksamt.

»Jag väntar på en herre,» påstod Anna ifrigt, »han skulle vara här före 1/2 8 och han har min biljett också.»

I detsamma hördes inifrån salongen de första tonerna af uvertyren.

Anna suckade och såg djupt olycklig ut.

»Ni, min herre, tycks också vänta på någon,» sade nu vaktmästaren till den främmande herrn.

»Ja, jag väntar på ett fruntimmer,» svarade denne, och Anna fick därvid en blick och ett leende.

Det föreföll honom säkert ganska lustigt att finna en annan person i samma förargliga belägenhet som han själf.

Anna var nära färdig att gråta. Hon lutade sitt huvud mot dörrposten till en af logerna. Musiken fick hon då åtminstone höra, om hon också icke fick se någonting.

Den främmande herrn gick än en gång fram till trappan, hans panna rynkades, den väntande kom ej, Karl syntes icke heller till.

Uvertyren hade nått sitt slut och det blef en stunds tystnad därinne i salongen. Så brusade tonerna på nytt och en väldig kör fyllde luften med sina jublande toner. Ridån hade således gått upp och Anna stod ännu därutanför.

En tår rann långsamt utför hennes kind. Den

främmande herrn vandrade otåligt fram och tillbaka. Åter stannade han vid trappan, så vände han hastigt, han tycktes ha fattat ett beslut. Han gick fram till Anna, bugade artigt och tilltalade henne med sin väljudande röst.

»Min fröken,» sade han »det synes som om vi båda drabbats af samma öde. Ni har blifvit strandsatt på ert sällskap, jag likaså, och jag hoppas ni icke finner det ogrannliga, om jag erbjuder er en biljett, som var ämnad för en annan.»

»Jag tackar,» stammade Anna, »det är så rysligt vänligt af er...»

»Nå, då är saken afgjord och vi gå in i salongen. Vi ha allt redan förlorat bra mycket af föreställningen. Vill vaktmästaren komma och öppna för oss!»

Denne skyndade till och såg helt undrande ut. Han öppnade emellertid dörren helt beredvilligt, sedan han mottagit biljetterna, och så stego de in, Anna och hennes kavaljer. De gingo så tyst som möjligt för att icke störa de öfriga, och snart befunno de sig vid hvarandras sida inne i salongen, fast Anna kände sig helt besynnerlig till mods vid tanken på sitt äfventyr.

Snart drogs hon dock med af handlingen på scenen, men då ridån gick ned och hon återkommit till verkligheten, kände hon sig med ens helt förvirrad, där hon satt vid den främmandes sida.

Hela salongen var fullsatt, där tycktes icke finnas en enda plats ledig.

Anna undrade, hvar hon och kusin Karl skulle ha sittit, och hon begrep ingenting. Inte kunde väl Karl ändå ha *drifvit* med henne på ett så grymt sätt, därtill fanns ju ingen anledning; men ändå, nog var det bra besynnerligt!

Hon vågade en skygg blick upp mot främlingen vid sin sida.

Han betraktade henne just och han log så vänligt mot henne.

»Ett sådant ledsamt missöde för fröken, att icke den väntade kom, för min del finner jag hela saken vädligt komisk, och jag har då icke förlorat på bytet, det kan jag försäkra!»

»Hvem väntade ni på?» frågade Anna och såg redan litet tryggare ut.

»Jo, jag väntade en släkting, en kusin, som är många år äldre än jag.»

»Nej, det var lustigt, jag väntade också en kusin, och jag kan icke förstå, hvarför han uteblifvit.»

»Ja, det var mig en slarfver!»
Santalet afbröts här; ridån gick upp för andra gången och Anna hängaf sig nu af all sin själ åt det ovana nöjet att lyssna och skåda.

»Min fröken,» sade hennes kavaljer under nästa mellanakt »det är måhända i sin ordning att jag presenterar mig för er. Mitt namn är Gylling, och jag är lycklig öfver den tillfällighet, som fört mig i er väg.»

Han hejdade sig här och betraktade Anna helt frågende. Synbarligen väntade han, att hon också skulle säga sitt namn, men det var en sak, som inte föll lilla Anna in.

Annas föräldrar hade beredt sitt enda barn två sorger i lifvet, den ena, att de så tidigt gått bort och lämnat henne ensam och värlös; men det var ju länge sedan nu, och Anna tröstade sig med ungdomens vanliga spänstighet, fast hon nog mängden gång saknade ett eget kärleksfullt hem. Den andra sorgen var på sitt sätt bittrare att bära, det kändes som en tyngd öfver hela hennes tillvaro och kunde ej ändras, det var, att det enda arvet efter föräldrarna bestod i det namn hon bar, det rysliga namnet Pettersson.

Och att nu säga åt denne främling, som hon såg för första gången och som hon om en liten stund skulle skiljas ifrån för att aldrig mera återse, att nu säga åt honom: »Mitt namn är Pettersson,» nej, det var omöjligt, det kunde hon icke förmå sig till, och så svarade hon blott:

(Forts.)

Innehållsförteckning:

Thalia Schoug; af *Hellen Lindgren*. (Med porträtt.) — En hemmets högskola; vårt lands första kvinnliga folkhögskola. — Mellan morgon och afton; skizz för Idun af *Sophie Långe*. — Till Zacharias Topelius. 1818—den 14 januari 1898. Dikt af *Selma Lagerlöf*. — Barndomsposesi; på barnaskaldens födelsedag, af *Adi*. — »Mission»; af *Ina Stockenström*. — Kvällsinteriör; af *Rea*. — Kvinnan och landbruket; af *Bien*. — Litteratur. — Ur notisboken. — Teater och musik — »Fröken Pettersson»; skiss för Idun af *Ali*. — Tidsfördrif.

Sidsfördrif.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Till män'skors räddning min stämma höjes,
Och fast ej väljud i tonen röjes,
Den glädje sprider i månet bröst,
Till modlöst sinne den sänder tröst.
När högt jag tonar, blir mången räddad,
Som kanske eljes fått grafven baddad
I hafvets kyliga, mörka fann. —
Af nio delar du får mitt namn.

Både skydd och hinder.
Hvad till byken hör.
Lösning, som dock binder.
Don för den som kör.
Tvänne längdmått sedan,
Undanträngda snart.
Hvad ger nordan redan?
Hvad ger seglarn fart?
En, som ej fått ordet
I sin makt. Och så
Hvad vid gröna bordet
Alla önska få.
Hvad poeten söker?
Namn på bondens »påg».
Bränsle, som blott röker.
Hvad ger korn och råg
Båd' åt bak och brygden?
Och hvad odlas mest
Uppåt Helsingbygden?
Hur är sommarns fest?

Kate.

Charad.

Den unga frun en morgon fann
Mitt första tagit slut,
Då upp i hennes hjärna rann
Det hon ej tänkt förut;
Hon själf mitt första göra vill,
Ty hon har don och allt därtill.
Hon griper hurtigt verket an,
Och snart så stolt hon ser,
Att man sig mycket lära kan,
Om tid man blott sig ger.
Och nu med viktig min hon går
In till sin man och nu hon får
Ej längre heta en mitt andra,
Ty hvad hon gjort han kan ej
klandra,
Som jämt han annars brukar göra,
Nej, nu i stället får hon höra
Att mycket godt han mitt hela fann.
Och nu hon kände sig glad min-sann,
Att något godt hon har kunnat laga
För att sin gubbe därmed behaga.
Siri K—n.

Sifferproblem.

1	1	1	1	1	2	2
2	2	2	2	2	2	2
2	2	3	3	3	3	3
3	3	3	3	3	4	4
4	4	4	4	4	4	5
5	5	5	5	5	5	6
6	6	6	6	6	7	8

I ofvanstående figur skola sifferorna omflyttas, så att — antingen man läser dem lodrätt, vågrätt eller diagonalt — de alltid gifva summan 25.

Moster Lisa.

Ur Skräköpings Veckoblad.

(22 inkapslade personnamn.)

En sabelbalja, ett träben och en gossvante äro tappade på vår stora gata. Hittedodset torde återlämnas i stadens fattigasyll, väster om madam Carlsons gamla kråkslott ofvanför garfverikåken.
3 rum med kök, nutida bekvämligheter samt tvänne stora garderobert att hyra. På samma ställe fem magasinlägenheter.
I stadens diversehandel äro följande varor, just i natt, inkomna, till billigt pris. Cabiljo (han är af prima sort), Samosvin på ankare, beck, apelsiner, landssmör m. m.
Sibylla.

Prokop.

1—5) Har vanligtvis två öron och ett stort gap.
2—5) Kännetecknande för lejon och andra af denna jordens väldige.
3—5) Kan vara stor som Amerika eller liten som ett rosenblad.

Fix.

Aritmorem.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 = mansnamn.
5, 2, 7, 8 = fågel.
1, 2 = flod.
3, 4, 7, 6 = musikinstrument.
8, 6, 9, 3 = mansnamn.
7, 2, 10 = blomma.

Isse.

Ordgäta.

Nen, ten, ro, är, n, bj, di, ör, mo, är, ä, la, ga, skju, al.
Stafvelserna rätt ordnade, bilda ett ordspråk.

Isse.

Triangel-aritmogryf.

	1	2	3	4	5
1	1	2	3	4	5
2	2	6	7	8	
3	3	7	9		
4	4	8			
5	5				

Orden beteckna:

1) Stad i Europa, 2) Samhällsgrädda, 3) Bindämne, 4) Flyktigt och lätt, 5) Konsonant.

Moster Lisa.

Lösningar.

Logogryfen: Almanack; Alma, lam, kana, kal, al, alm, mala, ana, anka, lakan, kanal, Nacka, kam, aln, mal, maka, lack.

Charaden: Kors-gå-ta.

Korsgatan: 1) a, 2) oro, 3) etern, 4) Otto-kar, 5) areopagen, 6) orkanen, 7) nagel, 8) ren, 9) n.

Omkastningsgatan: Chulalongkorn—Oskar den andre; 1) Cagliostro, 2) huskors, 3) ullsäck, 4) Landskrona, 5) Alexander, 6) Lappland, 7) osthandlare, 8) Nansen, 9) Georgina, 10) Köpenhamn, 11) Oxelösund, 12) rabarber, 13) nälmakare.

Geografiska stafvelsegatan: Oxenstierna; Odessa, Oxford, Plevna, Odense, Tarasp, Trient, Madrid, Modena, Barmen, Anvers, Angers.

Prokopten:

Skål
kål
ål

Kaffe,

patentrostad och konserverad i enl. med Professor Liebig's metod, hvarigenom det står sig i flere månader, i fina blandningar: **Java, Mokka, Plantage** m. fl. Fabriksbod 9 Biblioteksgatan, Sthlm.

Förädlade Kaffetillsatser, analyserade af Dr Setter berg och Ingeniör Landin. Gör kaffet homogent, välsmakande, sundt, närmande och billigt. Begär hos er närmaste handl. **Kronkaffe** och **Utställningskaffe.**